

ÇAĞDAŞ HUKUKÇULAR DERNEĞİ

**DEPREMİN
BİRİNCİ YILINA
İLİŞKİN
GÖZLEM RAPORU**

DEPREMİN BİRİNCİ YILINA İLİŞKİN GÖZLEM RAPORU

ÖNSÖZ

6 Şubat 2023 Pazartesi günü Türkiye saati ile 04.17'de ve 13.24'te merkez üssü Pazarcık (Kahramanmaraş) ve Elbistan (Kahramanmaraş) olan iki büyük deprem (Mw 7,8 ve Mw 7,7); Kahramanmaraş, Gaziantep, Hatay, Şanlıurfa, Diyarbakır, Adana, Adıyaman, Osmaniye, Kilis, Malatya olmak üzere toplam 10 ilde yıkıcı etki göstermiştir. Resmî açıklamalara göre 50 binden fazla insanın hayatını kaybettiği, 130 binden fazla binanın kullanılamaz (yıkık, acil yıkılması gereken, ağır hasarlı) hale geldiği bilinmektedir. Bölgede yaşayan milyonlarca insanın yaşamı doğrudan etkilenmiş, ölü ve yaralı sayıları bugün hâlâ kesin olarak tespit edilememiştir. Yapıların depreme dayanıklı olmaması ve bu konuda yeterli denetimlerin yapılmamış olması, depremin etkilediği coğrafi alanın genişliği, arama kurtarma çalışmalarının yetersizliği, hazır bulunan ekiplerin harekete geçmesine izin verilmemesi, koordinasyon eksikliği, çöken iletişim altyapısının ayağa kaldırılamaması, iletişim olanaklarının daraltılması gibi nedenlerle Türkiye tarihinde görülmemiş büyüklükte ve son derece vahim bir tablo ortaya çıkmıştır.

Depremi hemen ardından deprem bölgelerinde incelemeler yapmak ve depremedelerle dayanışmak üzere Çağdaş Hukukçular Derneği üyesi avukatlar olarak yola çıktık. Gruplar halinde farklı şehirlerde dayanışma ve yardım faaliyetlerine katıldık, inceleme ve gözlemlerde bulunduk. Delil niteliği olan yapı denetim evraklarının savcılıkça muhafaza altına alınması için mücadele ettik. Deprem bölgelerindeki kaosu fırsat bilen kolluk kuvvetlerinin insan canına kast eden uygulamalarını tespit edip işkenceye son verilmesi için müdahalelerde bulunduk. Deprem bölgelerinden kaçırılan refakatsiz çocuklara dair gelen ihbarlar doğrultusunda olayın aydınlatılması için suç duyurusunda bulunduk. Depremzedelerin hangi haklara sahip olduğunu bilmeleri için bilgilendirme metinleri hazırladık. Bu

Çalışmalarımızı kamuoyu ile paylaşmak üzere rapor haline getirdik ve yayınladık.

Geçtiğimiz bir yılda deprem bölgelerinde çalışmalarımız farklı alanlarda devam etti. Böylece tüm süreci gözleme olanağı da bulduk. Bir yılın sonunda depremden etkilenen illere özellikle, depremin neredeyse tüm şehri yok ettiği Hatay'a ilişkin yeniden bir rapor hazırlama ihtiyaı hissettik. Önemle vurgulamak gerekir ki; okuduğunuz raporlar, gördüğünüz fotoğraflar, izlediğiniz videolar depremi ve özellikle Hatay gerçeğini anlamanıza, hissetmenize asla yeterli olmayacaktır. Bizler bilgilendirme sorumluluğu ile elimizden geldiğince bu rapor ile bir yılda yapılanları ve yapılmayanları, ilk 6 aylık süreçte yaptığımız suç duyurularının akıbetini ve en önemlisi bugüne kadar açılan deprem dosyalarının durumunu paylaşmaya çalışacağız. Yaşanan ölümlerin, yaralanmaların ve hak ihlallerinin tüm sorumluları tespit edilene kadar mücadele etmeye devam edeceğiz.

ÇAĞDAş HUKUKÇULAR DERNEĞİ

İÇİNDEKİLER

I-) AFET BÖLGESİNİN GENEL DURUMU

- A-) Deprem Sonrası Yaşam
- B-) Enkaz Kaldırma Sürecine İlişkin Tespitler
- C-) Sağlık Alanına İlişkin Tespitler
- D-) Eğitim Alanındaki Gözlemler
- E-) Kadın ve LGBTİ+'ların Durumuna İlişkin Gözlemler
- F-) Mülteci ve Göçmenlerin Durumuna İlişkin Gözlemler

II-) HUKUKİ BAŞVURU SÜREÇLERİ

A-) Deprem Sonrasında Tespit Ettiğimiz Suçlara İlişkin Faaliyetlerimiz

- A.1. Deprem Nedeniyle Gerçekleşen Ölüm ve Yaralanmalar Yönünden Sorumlu Kamu Görevlilerinin Tümünün Tespiti ve Cezalandırılması Talepli
Şikâyetlerimiz
- A.2. İşkence ve Kötü Muamele Suçuna İlişkin Şikâyetlerimiz
- A.3. Irkçılığı ve Göçmen Düşmanlığını Körükleyerek Halkı Kin ve Düşmanlığa Sürükleyen Ümit Özdağ ve Tespit Edilecek Diğer Failler Hakkındaki Şikâyetimiz
- A.4. Refakatsiz Depremzede Çocukların Tarikatlarca Kaçırıldığına Dair Derneğimize Ulaştırılan İhbara İlişkin Şikâyetimiz
- A.5. Afet Suçlarının Tespitine İlişkin Faaliyetlerimiz
- A.6. Enkaz Molozlarının Usulsüzce Kaldırılması, Taşınması ve Depolanması; Zeytinlik Alanlara ve Yaşam Alanlarına Dökülmesi Hakkındaki Şikâyetimiz

B-) Takip Ettiğimiz Dosyaların Güncel Durumu

B.1. Adana

B.1.1. *Alpargün Apartmanı Davası*

B.1.2. *Tutar Yapı Sitesi Davası*

B.2. İslahiye

B.2.1. *Gözde Apartmanı Davası*

B.3. Kahramanmaraş

B.3.1. *Hacı Ömer Apartmanı Davası*

B.4. Hatay

B.4.1. *İlgün Apartmanı Davası*

III-) SONUÇ

I-) AFET BÖLGESİNİN GENEL DURUMU

A-) DEPREM SONRASI YAŞAM

Bölgedeki kentleri “ağır yıkım yaşamış” ve “görece az yıkım yaşamış” iller olarak ayıracak olursak, yıkımın görece az olduğu illerde, binaları hasarlı olduğu ya da yaşadıkları binaların güvenli olduğuna dair teminat alamadıkları için insanların evlerinde kalamadığı gözlemlenmiştir. Ağır yıkım yaşanan illerde ise kurtulabilen kişiler çoğunlukla depremin ilk haftasında bölgeyi terk etmişler; bir kısmı ise cenazelerini, enkazlarını ve yaşadıkları yerleri terk etmek istemedikleri için bölgede kalmaya devam etmiştir.

Yıkım farklı düzeylerde yaşanmış olsa da, deprem bölgesindeki hemen hemen bütün yerleşimlerin, kaybedilenlerin ve göçün etkisiyle hayalet kente dönüşmüş olduğu gözlemlenmiştir. Şehir dışına çıkma olanağı olanlar yaşadıkları kentlerden ayrılarak barınma gereksinimlerini başka şehirlerde karşılama yoluna gitmişlerdir. Kişilerin ellerindeki kaynaklar ve toplumsal ağlar (akraba ve arkadaşlık ilişkileri, maddi kaynaklar, iş imkânları, eğitim ve sağlık hizmetlerine erişim vb.) bölgeden ayrılma biçimlerini şekillendirmektedir. Yine bu kaynaklar, insanların yaşadıkları şehirlerin kırsalına mı, bölgeye yakın komşu kentlere mi yoksa bölge dışındaki büyük şehirlere mi gittiklerini belirlemektedir. Kişilerin gittikleri şehirlerde barınma, sağlık, eğitim gibi temel hizmetlere ve acil yardımlara erişim konusundaki deneyimleri ve karşılaştıkları sorunlar hakkında bilgi edinmek ise oldukça zordur.

Ekonomik zorluklar göç etmek zorunda kalan yurttaşlar için deprem sonrası başka bir ağır yaşam mücadelesine dönüşmüştür. Mevcut ekonomik kriz sebebiyle koşulların ağırlaştığı bu dönemde nüfus hareketliliği nedeniyle de kentlerde konut kira bedellerinde, gıda ve yaşamsal ihtiyaç malzemelerinin ederlerinde yüksek artışlar yaşanmaktadır. Geçim kaynaklarına erişim

konusunda yaşanan zorluklar göz önüne alındığında, deprem bölgesinden göç eden kişilerin yerleştikleri yerlerde karşılaştıkları sorunların da sistematik bir şekilde izlenmesi ve raporlanması gerekmektedir. Son dönemde yaşanan bu göç hazırlıksız ve istem dışıdır. Bu sebeple tam anlamıyla sosyal bir yıkıma neden olmuştur. Ayakta kalabilme, yeni yerleşim alanlarına tutunabilme mücadelesi, insanların geldikleri yeni mekânların gereklerine ve niteliklerine uygun iş olanağı bulamayışı ya da tamamen işsizlikle karşı karşıya kalması, süregelen yoksulluk sadece mekân değişikliğini içermemiş; aynı zamanda değerlerde, yaşam ve çalışma tarzında da dönüşüme neden olmuştur. Yaşadıkları yerlerden deprem nedeniyle ayrılan insanların yaşadıkları yoksunluk, göç kaynaklı yoksunluk türleri ile benzerlik göstermektedir. Bunlar; topraksızlık, evsizlik, işsizlik, gıda güvencesizliği, ölüm oranlarında artış ve toplumsal/kültürel kopukluk gibi yoksunluklardır.

Bölgeden göç etmeyip buldukları yerde yaşama kararlılığını sürdüren halkın ise deprem bölgesinde -özellikle Hatay'da- karşılaştığı zorluklar katlanarak devam etmektedir. Yıkımın tüm kenti etkilediği Hatay'da barınma, beslenme ve özellikle temiz su ihtiyacı hala devam etmekte, bölgede yaşayanlara hizmet eden tek hastane ise sağlık hizmetlerini sunmakta yetersiz kalmaktadır. Bölgedeki halkın barınma ve temiz su ihtiyacı demokratik kitle örgütlerinin çabası ile giderilmeye çalışılmakta ancak haliyle yeterli olmamaktadır.

Hatay'ın Defne ilçesinin neredeyse tamamının rezerv alanı olarak ilan edilmesi nedeniyle yıkılan binaların yerine nerede, hangi koşullarda yeni evlerin yapılacağı ve hatta yapılıp yapılmayacağı belirsizliğini korumaktadır. Kentte yaşam çoğunlukla çadır ve konteynirlarda devam etmektedir. Nesiller boyu bir arada yaşamaya alışkın insanların birbirlerinden uzak alanlara yerleşmek zorunda bırakılmaları neticesinde fiilen göç etmeyen kişilerde dahi göç sonrası yaşanan ve yukarıda belirtilen yoksunluk halleri gözlenmektedir. Konteyner/çadır alanları arasında ulaşımın neredeyse hiç olmaması burada yaşayanları daha da umutsuz bir hale sürüklemektedir.

B-) ENKAZ KALDIRMA SÜRECİNE İLİŞKİN TESPİTLER

Kahramanmaraş depremlerinde on binlerce bina deprem anında yıkılmış, bir o kadarı da deprem sonrasında yıkılmak zorunda kalmıştır. Depremlerde afet müdahale çalışmalarında yetersiz kalan kurum ve kuruluşlar, enkaz kaldırma, taşıma ve depolama işlerini de bilimsel ve teknik kurallar çerçevesinde ve bir plan dahilinde yürütememiştir. Birçok binada cesetlere ulaşılmayı beklemeden, yürütülecek soruşturmalar kapsamında gerekli keşifler yapılmadan, teknik bilirkişi incelemeleri ve zarar tespitleri yapılmadan enkaz kaldırılması delilleri karartma çabasından ibarettir. Yıkıntı atıklarının ayrıştırma yapılmaksızın hızla gözden uzak yerlere transferi başlı başına bir sorundur. Arama-kurtarma için hiç acele etmeyen rejimin, -sağlık açısından skandal niteliğindeki- enkazı usulüne uygun olmayan transferi, hakikati gizleme hedeflidir.

Enkaz atıklarında doğa ve insan sağlığı için tehdit olan çok sayıda madde bulunmaktadır. Bu maddelerin bir çoğunun ekonomik değeri olmakla yine bir çoğu için geri dönüşüm mümkündür. Enkaz içindeki ekonomik değeri olan varlıkların başında demir, çelik, paslanmaz çelik, bakır, alüminyum vb. metaller gelmektedir. Bu metallerin miktarı, çoğu maddenin rezervinden daha çoktur. Halkın malı olan bu malzemelerin hızla açılan ihalelerle sermaye çevrelerine peşkeş çekilmesi kabul edilemez. Kısa, orta ve uzun vadede toprak kirliliğinin azaltılması veya önlenmesi için alınan herhangi bir önlem olmadığı gibi, verimli tarım alanlarının ortalarına veya yakınlarına vahşi depolama yapıldığı ve toprak kirliliğine yol açıldığı gözlemlenmiştir. Aynı şekilde pek çok yerleşim yerinin içme suyu kuyularının bulunduğu yerlere çok yakın mesafede döküm yapıldığı, sebze meyve üretiminin yapıldığı bölgelerde dere yataklarına döküm yapıldığı ve yüzeysel suların doğrudan kirletildiği görülmüştür. Orta ve uzun vadede yağış sularıyla birlikte bu etkinin süreceği ve yüzeysel suların kirlenmeye devam edeceği açıktır. Yerleşim yerlerinde, tarım alanlarında ve atmosferde çok yoğun bir toz kirliliği bulunmaktadır; tozun azaltılması için sulama, perdeleme vb.

hiçbir önlem alınmamaktadır. Bu durum halk sağlığı için ayrıca büyük bir tehlike yaratmaktadır.

C-) SAĞLIK ALANINA İLİŞKİN TESPİTLER

Deprem sonrasında birçok hastanenin ve sağlık kuruluşunun hasar gördüğü, hastanelerin yıkıldığı yahut risk nedeniyle kullanılamaz hale geldiği, sağlık hizmetlerinin yetersiz ekiplerce ve çok kısıtlı malzemelerle yürütülmek zorunda kalındığı koşullarda tıbbi personel ve ekipman sağlanması noktasındaki haftalar süren gecikmeler nedeniyle tedaviye erişemeyen birçok insanımız hayatını yahut sağlığını kaybetmiştir. Enkazlardan ağır yaralı şekilde çıkmayı başaran depremzedeler çok uzun süre en temel sağlık hizmetlerinden yoksun kalmıştır. Depremin gerçekleştiği hafta Sağlık Bakanlığı Ölüm Bildirim Sisteminin çalışmaması nedeniyle depremde vefat eden birçok kişinin ölüm kaydının sisteme girilemediği tespit edilmiştir. Morg yetersizliği ve alternatif bir mekanizma kurulamaması nedeniyle cenazeler hastane koridorlarında bekletilmiş ve ne yazık ki müteveffaların defin öncesinde beden bütünlükleri korunamamıştır.

Depremin üzerinden geçen bir yılın ardından afet bölgesinde sağlık hizmetlerine ve tedavi hakkına erişim sorunu hala çözülememiş olup depremzedelerin en temel şikayetleri arasında yer almaktadır. Ulaşım hizmetlerinin yetersizliği ve mesafe nedeniyle afet sonrasında kurulan barınma alanlarında yahut konteynırlarda yaşayan ve kişisel aracı olmayan depremzedelerin hastanelere ulaşması mümkün değildir. Bir yıl geçmesine rağmen birçok yerde hala temiz suya erişimin mümkün olmaması, kurulabilen seyyar banyo ve tuvaletlerin birçoğunun yetersiz kalması, bölgede hijyen ürünlerine erişimin zorluğu ve soğuk/yağışlı hava koşullarında çadırlarda-konteynırlarda sürdürülen zorlu yaşam koşulları salgın hastalıklara zemin hazırladığı gibi psikolojik sorunları da beraberinde getirmiştir. Afet gibi büyük bir travmanın sonrasında depremzedeler terapi gibi sağıaltıcı sağlık hizmetlerine erişememiştir.

Kronik hastalıkları olan ya da bir süredir tedavi sürecinde olan kişiler ilaçlarını temin etmekte güçlük çekmektedir. Uyuz salgınlarının gözlemlendiği, hijyen sorunu nedeniyle kadınlar başta olmak üzere tüm depremzedeler açısından çeşitli enfeksiyonların sürdüğü, yetersiz beslenme kaynaklı sağlık sorunlarının ve mide-bağırsak enfeksiyonlarının arttığı, aylar süren ve belli bölgelerde inşaatlar nedeniyle hala devam eden enkaz kaldırma çalışmaları sırasında havaya yayılan asbest ve tozun solunması gibi etkenlerin birden fazla salgın riskini ortaya çıkardığı ve ilerleyen günlerde çeşitli hastalıkları beraberinde getirdiği gözlemlenmiştir.

D-) EĞİTİM ALANINA İLİŞKİN TESPİTLER

Eğitim, deprem sonrasındaki süreçte afet bölgesinde birçok sorunun gözlemlendiği alanlardan biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Şehir merkezindeki ve merkez ilçelerdeki birçok okul yıkılmış, ayakta kalan okullarda ikili eğitime geçilmiştir. Mevcut sayısının 50'yi bulduğu sınıflarda öğrenciler sabahçı-öğlenci olarak öğretim görmektedir. Dersler devam ederken ayakta kalan okullarda güçlendirme çalışmaları yapılmaktadır. Kırsalda bulunan köy okulları kapatılmıştır. Öğrenciler taşınmalı olarak başka okullara gitmek zorundadır. Servis ve taşınmalı eğitimde de ulaşım sorun halindedir. Aileleri ile yaşayan öğrenciler otostop ile okullarına ulaşmaya çalışmaktadır. Hatay'da şehir merkezine uzak bir bölgede idari olarak Belen ilçesine bağlı bir çadırkent oluşturulmuş ve lise düzeyinde çocuklar bu alanda yatılı olarak eğitimlerine devam etmeye başlamıştır. Ancak burada eğitim alan çocuklar okul dışındaki sosyal aktivitelerin hiçbirine ulaşamamaktadır. Öğretmenler ise günde 50-60 km yol giderek bu çadır kompleksine ulaşabilmektedir. Bu alanda Antakya Lisesi, İmam Hatip Lisesi ve Spor Lisesi olmak üzere 3 lise eğitim vermektedir. Öğrencilere gıda desteği sağlanmamakta var olan kantinler ihale usulü verildiği için öğrenciler beslenememektedir. Okullardaki ödenek yetersizliği sebebiyle sarf malzemeleri öğrencilerden toplanan paralarla alınabilmektedir.

Eğitim ve Bilim Emekçileri Sendikası ile yapılan görüşmelerde tarafımıza aktarıldığı ve raporlarında da gözlemlendiği üzere; 4-5 yaş aralığındaki çocuklar için zorunlu olan okul öncesi öğretim sınırlandırılarak neredeyse sadece 5 yaş grubundaki çocuklara yönelik hale gelmiş olup devlet okullarında bu imkan neredeyse ortadan kalkmıştır. Özel olarak faaliyet gösteren bazı okullar ise ülkenin ve özellikle bölgenin ekonomik koşulları nedeniyle aileler için karşılanamaz hale gelmiştir. Samandağ'da depremden önceki süreçte okul öncesi eğitim verilen binalar adliye gibi kamu kurumlarına tahsis edilmiş olup halen bu şekilde kullanılmaktadır. Antakya ilçesinde depremden önce öğrenci sayısı 130 bin civarındayken deprem sonrası 70 bin, Defne ilçesinde ise bu sayı deprem öncesi 36 bin iken 20 bin civarına düşmüş durumdadır.

Deprem sonrasında okullardaki personel, altyapı ve bütçe eksikliği gibi sorunlar zirveye ulaşmış ve içinden çıkılmaz bir hale gelmiştir. Kapatılan köy okulları ile birlikte taşınmalı eğitimin yaygınlaştığı ve lise düzeyine ulaştığı bölgede, özellikle barınma sorunu ve pansiyonların yetersiz kalması neticesiyle öğrenciler vakıf, dernek, cemaat ve benzeri oluşumlara ait yurt ve pansiyonlara mecbur bırakılmıştır. Afet sonrasında özel sektörde çalışan öğretmenlerin birçoğunun maaş ve tazminat hakları gasp edilmiştir. Büyük bir yıkımın ardından her şeyin normal olduğu savı üzerinden eğitimin sağlıklı sürdürülebileceği yanılgısı sorunların görmezden gelinmesine ve çözümsüz kalmasına neden olmuştur. Öğrencilerin ve öğretmenlerin yakınlarını kaybettikleri göz ardı edilerek bu konuda psiko-sosyal destek programları hazırlanmadan sağlıklı bir eğitimin yapılamayacağı açıkça gözlemlenmiştir.

E-) KADIN VE LGBTİ+'LARIN DURUMUNA İLİŞKİN TESPİTLER

Depremin ardından bir yıl geçmesine rağmen bölgede temel ihtiyaçlara erişim sorunu artarak devam etmiş ve somut kalıcı çözümler üretilmemiştir.

Depremzede kadınlar aylar boyunca hijyenikpede, temiz iç çamaşırına ve ihtiyaç duydukları diğer ürünlere erişemediklerini, yardım paketlerinden bu ürünlerin çıkmadığını, gönüllülerin ulaştırdığı sınırlı kaynakların hızla tükendiğini, çocuk ve yaşlı bakımını üstlendiklerini, dağıtım merkezlerine yürüyerek ulaşmakta güçlük çektiklerini aktarmıştır.

Depremzede LGBTİ+'larhomofobiktransfobik nefret saldırılarıyla karşılaşmaları nedeniyle aylarca temel ihtiyaçlarına erişememiş, katmanlı bir ayrımcılığa maruz kaldıkları için uzun süre çadır/konteyner temin edememiş, hasarlı evlere sığınmak zorunda kalmış, ihtiyaç duyanlar HIV baskılayıcı ilaçlara ve hormon ilaçlarına erişememiştir. İhtiyaçlarının görmezden gelindiğini, dağıtımları yapan resmi yetkililerin tavırları nedeniyle soru sormaya çekindiklerini, sorduklarında ise kimi zaman azarlandıklarını ve olumsuz reaksiyonlarla karşılaştıklarını belirtmişlerdir. Devletin ihtiyaçları belirleme ve temin noktasında "aileyi" merkeze alması, hem deprem bölgelerinde bulunan hem de başka şehirlere göç eden LGBTİ+'ların maruz kaldıkları ayrımcılığın temel nedenlerinin başında gelmiştir. Aylar boyunca listeye dağıtılan belli ürünlere yalnız kadınların ve LGBTİ+'ların hiçbir koşulda erişemedikleri, çocuklu ailelere öncelik verildiği ve sorumluların zaten listeleri keyfi düzenledikleri aktarılmıştır. Afet sonrasındaki süreçte geçici barınmanın sağlandığı kalabalık çadırlarda homofobi, transfobi ve ayrımcılık nedeniyle LGBTİ+'ların barınamadığı ve bu alanlarda aylarca barınmak zorunda kalan kadınların fiziksel/psikolojik/cinsel boyutlarıyla erkek şiddetine, tacize ve cinsiyetçiliğe maruz kaldıkları gözlemlenmiştir. Bu doğrultuda tarafımızca başvuru mekanizmalarının durumu araştırılmış ve erişim sorunları tespit edilmiştir. Deprem bölgesindeki barolar ile gerçekleştirdiğimiz görüşmelerde barınma merkezlerinde bilgilendirme çalışmalarının başlatılması ve adli yardıma erişimde kadınlara, LGBTİ+'lara ve tüm depremzedelere kolaylık sağlanması gündem edilmiştir.

Afet sonrasında bölgede yıkılan kamu binalarının bir kısmı emniyet birimi olup depremden sonra taşındıkları yerler ya da faaliyete başladıkları

konteynerlar aylar boyunca belli olmadığından ve toplu ulaşım da mümkün olmadığından tüm merkezlere yürüyerek ulaşmaya çalışan kadınlar açısından Őikyet sürecinin zorlaştığı gözlemlenmiştir. Adliyelerde 6284 Sayılı Kanun'daki koruyucu önleyici tedbirlere ilişkin başvuru mekanizmalarına erişim ve uygulama sorununun çözülmesine ilişkin olarak yetkililerle gerçekleştirdiğimiz görüşmelerde bazı birimlerde henüz organizasyonun sağlanamadığı belirtilmiştir. İlerleyen aylarda da aynı sorunun devam ettiği, tedbir kararları için görevli aile mahkemesi ya da yerine yetkilendirilen bir hakimlik bulunmadığından başvuruların sürüncemede kaldığı gözlemlenmiştir. Netice itibariyle kadınlar, aylar boyunca temel ihtiyaçlarına bile erişemedikleri koşullarda yaşamlarını Şiddet sarmalında sürdürmeye mecbur olduklarından ve bin bir zorlukla gerçekleştirilebilen bu başvuruları düşünme aşamasına bile geemediklerinden yakınmıştır.

Deprem sonrasındaki süreçte evleri yıkılan veya hasar gören birçok insanın yerleştirildiği geçici barınma alanlarında kadınların iş yükü, güvenliği ve sağlığı bakımından önemli zorluklar ve sorunlar ortaya çıkmıştır. Devletin hijyen koşulları açısından yaşanabilir bir ortam yaratması beklenirken, bu sorunun çözümü bile kadınların üzerine yüklenmiştir. Deprem sonrasındaki hukuki gözlem ve raporlarımızın yanı sıra Türk Tabipleri Birliği, Sağlık Emekçileri Sendikası ve Afet İçin Feminist Dayanışma Grubu'nun raporlarında dile getirilen ve üyelerimizin bölgede tespit ettiği sorunlarla da ortaklaşan zorluklar aşağıda sıralanmıştır.

- Geçici barınma alanları, özellikle çadırlar kadınlar ve LGBTİ+lar açısından güvenli değildir.
- Çadırlarda anahtar/kilit gibi önlemlerin bulunmaması güvenlik sorunu yaratmaktadır.
- Erkek Şiddeti, taciz, tecavüz ve ocuk istismarı riski artmıştır.
- Geçici barınma alanları ve çadırlarda kadınlar ve LGBTİ+lar Şiddet faili olan aile üyeleriyle aynı yerde barınmak zorunda bırakılmıştır.

- Psikolojik rahatsızlıkları olan, yakınlarını kaybeden ya da başkaca birçok nedenle yalnız olan kadınlar hiç tanımadıkları başka ailelerin yanına yerleştirilebilmektedir.
- Çadır içinde çok fazla kişinin kalması kadınların ve LGBTİ+'ların mahremiyet alanını daraltmaktadır.
- Kadınlar, kıyafet değiştirecekleri zaman çocukları çadırın girişine bekçi olarak koymak zorunda kalmaktadırlar.
- Kadınların hane içindeki yaşlı, çocuk ve bakıma ihtiyaç duyan kişilere bakım verme yükü depremle birlikte katlanarak artmış ve temel ihtiyaçlarının yeterince karşılanamaması, çocukların uyumakta zorlanması, özel rahatsızlığı olanların tedaviye erişiminin olmaması gibi nedenlerle kadınların bakım yükü ağırlaşmıştır.
- Hane içindeki herkesin ihtiyaçlarını hesaplamak, gelen yardımlar için uzun kuyruklara girmek, çamaşır ve bulaşığı kısıtlı imkanlarla elde yıkamak, su ve yemek bulmak zorunda kalmak gibi birçok iş yüküyle aylardır karşı karşıya kalan kadınlar çocuklara uygun alan olmadığı için ve/veya çocuklarına göz kulak olma yükümlülüğü nedeniyle ortak alanlarda vakit geçiremiyor, sosyalleşemiyor ve yemeklerini bile çadırda yemek zorunda kalıyorlar. Babaların da aynı çadırda kalmasına karşın, çocukları tuvalete götürme ve banyo yaptırma işi tamamen kadınların üstünde. Bu da her çocuk için günde ortalama 5-6 defa ortak alanlardaki tuvalete gitmek anlamına geliyor. Ayrıca küçük çocukların tuvalete anneleriyle birlikte gitmeleri ve çocukların annelerince yıkanması sorunu nedeniyle kadınlara özgülenen tuvaletler ve banyo kabinleri sayıca yetersiz kalmıştır.
- Barınma alanlarının yerleşimi nedeniyle kadınlar tuvalete ve duşa güvenle gidememektedir. Ayrıca tuvaletler bazı çadırlardan çok uzaktadır, bu durum da kadınların gereksinim duyduklarında karanlıkta tuvaleti kullanamamaları, tuvalet ihtiyacı duymamak için az su içmeleri, az yemek yemeleri gibi sorunları beraberinde getirmektedir. Tuvaletlerin gereksinim oranında kullanılmaması nedeniyle idrar yolu enfeksiyonları sık görülmektedir.

- Kadınlar yeterince hijyenikpede ve iç çamaşırına ulaşamamaktadır. Bu sorunlar vajinit, idrar yolu enfeksiyonu gibi sağlık sorunlarının görülmesine yol açmaktadır. Depremi erken döneminde daha çok gözlemlenen vajinit, sistit ve genitalenfeksiyonlar azalmış olsa da varlığını sürdürmektedir. Bu sorunlara idrar tutamama, uzun süren regl dönemleri, anemi, baş ağrısı, diş ağrısı, ellerde ve ayaklarda egzama eklenmiştir.
- Kadınlara yönelik doğum kontrol ve cinsel yolla bulaşan hastalıklarla mücadele çalışmaları çok zayıf kalmaktadır. Planlanmamış ve istenmeyen gebelikler bu ağır koşullar altında kadın sağlığını tehdit eden yeni riskli durumlar yaratmaktadır.
- Deprem bölgesindeki kadınlar ve LGBTİ+'lar deprem travması ve korkusu, yalnız bırakılmışlık duygusu, çaresizlik, şiddet ve gelecek belirsizliğine bağlı psikolojik sorunları olduğunu sık sık dile getirmektedir.
- Kadınların kendine ait özel alanları ve zamanları yoktur. Bir arada oturup yaşadıklarını paylaşabilecekleri, depremin travmasını atlatmalarına destek olacak sosyal alanları bulunmamaktadır.
- Sağlık sorunlarını erteleme refleksi kadınlara özgü önemli bir sorun olarak ortaya çıkmaktadır.

F- MÜLTECİ VE GÖÇMENLERİN DURUMUNA İLİŞKİN GÖZLEMLER

Depremi ardından geçen bir yılda afet bölgesinde ırkçılık ve göçmen düşmanlığı körüklenmiş olup birçok hak ihlali gerçekleştirilmiştir. Depremden etkilenen bölgelerde yapılan tespit ve raporlamaların çoğunda yer aldığı gibi depremzede mültecilerin ve göçmenlerin nefret söylemi ve düşmanlaştırma, barınma ve yardımlara erişememe gibi sorunlarla karşı karşıya kaldığı; göçmen ve mültecilerin arama-kurtarma çalışmaları sırasında ayrımcılığa maruz bırakıldıkları, Türkçe bilmedikleri için enkaz altında hayatta olmalarına rağmen ses çıkarmaya çekindikleri, temel ihtiyaçlara yönelik bölgeye geç ulaştırılan yardım malzemelerinden eşit

şekilde faydalanamadıkları, nefret söylemleriyle yağmacı olarak hedef gösterildiklerinden yardım isteyemedikleri tespit edilmiştir.

7 Şubat 2023 tarihinde yayımlanan İçişleri Bakanlığı'na bağlı Göç İdaresi Başkanlığı'nın "Deprem Mağduru Yabancıların Yol İzni Talepleri Hakkında" konulu genelgesi ile de depremzede göçmenler/mülteciler kaderlerine terk edilmiştir. Genelge sonrasında yayılan yalan haberler ve hedef göstermeler sebebiyle can güvenlikleri tehlikeye giren geçici koruma altındaki yabancılar/göçmenler ve mültecilerde "gönüllü" geri dönüşler olduğu açıklanmıştır. Ancak Hatay'da stadyumdaki çadırkente yerli depremzedelerin yerleştirilmesi için Suriyeli ailelerin çadırlardan çıkarıldığı, otobüslere doldurulduğu, nereye götürüldükleri sorulduğunda "*cehennemin dibine*" ifadesi kullanılarak cevap verildiği derneğimize yapılan ihbarlar arasında bulunmaktadır.

8 Şubat 2023 tarihinde depremden etkilenen illerinde 90 gün süreyle olağanüstü hâl ilan edilmiş, 10 Şubat 2023 tarihinde ise Adalet Bakanlığı tarafından deprem bölgesinde yaşanan hırsızlıklara karşı soruşturmaların hızlandırılmasına ilişkin Genelge yayımlanmıştır. İktidar ile muhalefet partileri depremde oluşan yıkımın vahametini gizlemek amacıyla bir düşman yaratmaya çalışmış ve göçmenleri/mültecileri hedef göstermiştir. Bu durum deprem bölgesinin tamamında depremzede göçmenlerin/mültecilerin ayrıca can derdine düşmesine sebep olmuştur.

Göçmen/mülteci düşmanlığı bir süre depremin yıkımı ile iç içe geçmiş, halkın güvensizlik ve huzursuzluk duygusunu artırmıştır. Bu ilçelerde halkın çoğunluğunun Arap olması sebebiyle halk kısa sürede kolluk güçleri için hedef haline gelmiş, göçmen/mülteci düşmanlığı, göçmenler/mülteciler ile birlikte tüm halkın hedef haline gelmesine sebep olmuştur. Göçmen/mülteci düşmanlığının, göçmenler/mülteciler başta olmak üzere bilhassa Samandağ ve Antakya nüfusuna karşı uygulanan devlet terörü için büyük bir alan açtığı, aksayan yardım ve arama kurtarma faaliyetlerine karşı tepkiyi örtmede araç olarak kullanıldığı gözlemlenmiştir.

Hatay'da Cumhuriyet Başsavcılığı'ndan alınan bilgiye göre yağma iddiası ile müdahale edilen 50 adli vaka olduğu ve bunların çoğunluğunun asılsız çıktığı öğrenilmiştir. 26 Şubat 2023 tarihinde Adalet Bakanı Bekir Bozdağ'ın yaptığı açıklamada da yağma iddiası ile 4 vaka ve 4 tutuklama olduğu açıklanmıştır. Depremzede olan ve yakınlarını enkaz altından çıkartmaya çalışan Suriyeli mültecilere kolluk tarafından işkence ve kötü muamele uygulandığı durumlarla karşılaşmıştır. Deprem ardından geçen bir yılda göçmen düşmanlığı ve ırkçılık bilhassa seçim süreçlerinde körüklenmekte ve göçmenlerin güçlkle sürdürdükleri yaşamlarının yükselen ayrımcılık nedeniyle daha da zorlaştığı görülmektedir. Deprem bölgesinde faaliyet yürüttüğümüz süreçte ve sonrasında tespit ettiğimiz ihlaller ve meseleye yönelik yaklaşımımız aşağıda detaylı biçimde belirtilmiştir.

- Göçmenlerin nefret söylemleriyle yağmacı olarak hedef gösterildikleri için temel ihtiyaçları konusunda yardım istemeye dahi çekinir hale geldikleri tespit edilmiştir.
- Deprem bölgesindeki Geri Gönderme Merkezlerindeki ve Geçici Barınma Merkezlerindeki göçmenlerin temel ihtiyaçlarına erişip erişemedikleri hususu kamuoyu nezdinde açıklığa kavuşturulmamıştır. Aylar boyunca bu alanlardan sağlıklı haber alınamamıştır.
- Deprem bölgesinde yaşayan ve buldukları şehirleri terk etmek zorunda kalan göçmenler ise Göç İdaresi ile AFAD'ın birbiriyle çelişen düzenlemeleri arasında sıkışmış ve ulaştırma şirketlerinin ırkçı, ayrımcı uygulamaları nedeniyle depremden etkilenenlere sunulan tüm imkânlardan mahrum bırakılmıştır.
- Dolaşıma sokulan asılsız haberler doğrultusunda depremin yarattığı sosyal yıkımın ortasında afetin neticelerinden doğan sorumluluk göçmenlere yüklenerek siyasal iktidar başta olmak üzere gerçek failer ve suç ortakları gizlenmeye ve kamuoyu nezdinde öfkenin muhatabı değiştirilmeye çalışılmıştır.

- Göçmenleri ve onların hayatta kalma çabalarını kriminalize edenler açıkça halkı kin ve düşmanlığa teşvik suçunu işlemiştir. Göçmenlerin ve mültecilerin kasten işlenen bu suç doğrultusunda hedef gösterilmesi, toplumun her kesiminde afet neticesinde doğan sorunlar karşısında biriken öfkenin yanlış yere kanalize edilmesinin ve siyasal iktidarın sorumluluğunun kamufla edilmesinin yöntemlerinden biri olarak işlev görmüştür. Göçmenler kaderine terk edilmiş ve temel ihtiyaçlarını kendi başlarına gidermek zorunda bırakılmıştır.
- Depremden etkilenen herkesin ihtiyaç duyduğu ürünü alması meşrudur. Bu süreçten istifade eden esas hırsızın deprem sonrasında temel gıda, battaniye, ısıtıcı gibi ürünlerde, çevre illerde insanların barınmak için sığındığı otellerde fahiş fiyat artırımları yapıp sonra da bölgeye bağış yaptığını iddia eden ve yıllardır halkın emeğini sömüren sermaye olduğu tarafımızca vurgulanmıştır.
- Sığınma ve iltica bir insan hakkıdır. Afet sonrasında yaşadığımız krizin, sosyo-ekonomik sorunların, işsizliğin asıl sorumluları gizlenirken, bu politikaların sonucunda içinde bırakıldıkları cendereden zorlukla kurtularak hayatta kalan göçmenlerin düşman haline getirilemeyeceği tarafımızca vurgulanmıştır.
- Bu süreçte hedef gösterilen, işkence ve kötü muameleye maruz kalan, temel haklarına erişemeyen tüm göçmenlerin yanında olduğumuz vurgulanmış ve tespit ettiğimiz tüm failer hakkında suç duyurusunda bulunduğumuz ve etkin soruşturma için takipçisi olacağımız, ırkçılığa, ayrımcılığa, göçmen düşmanlığına karşı mücadelemizi sürdürerek göçmenlerin gönüllü avukatlıklarını üstleneceğimiz kamuoyuna bildirilmiştir.

II-)

HUKUKİ BAŞVURU SÜREÇLERİ

A-) DEPREM SONRASINDA TESPİT ETTİĞİMİZ SUÇLARA İLİŞKİN FAALİYETLERİMİZ

A.1. DEPREM NEDENİYLE GERÇEKLEŞEN ÖLÜM VE YARALANMALAR YÖNÜNDE SORUMLU KAMU GÖREVLİLERİNİN TÜMÜNÜN TESPİTİ VE CEZALANDIRILMASI TALEPLİ ŞİKÂyetLERİMİZ

Kahramanmaraş ili Pazarcık ilçesinde 7.7Mw ve Kahramanmaraş ili Elbistan ilçesinde 7,6 Mw büyüklüklerinde meydana gelen depremin ardından geçen bir yılda ölü ve yaralı sayıları bugün hala kesin olarak tespit edilememiş olmakla birlikte bu afet on ilde binlerce insanın ölümüne, binlerce binanın yıkılmasına sebep olmuş ve milyonlarca insanın yaşamını doğrudan etkilemiştir

Depremin etkilediği coğrafi alanın genişliği, arama kurtarma çalışmalarının yetersizliği ve açık koordinasyon eksikliği gibi nedenlerin de etkisiyle sonucun Türkiye tarihinde görülmedik büyüklükte ve son derece vahim olacağı öngörülebilmektedir. Her ne kadar deprem akabindeki yönetim krizi depremin sonuçlarını bu boyuta ulaştırmışsa da, ülke genelinde yaşadığımız bu içler acısı tablo aslen ve öncelikle aşağıda bir kısmı sayılan ve soruşturma aşamasında genişletilecek şüpheli kurum ve kişilerin defalarca bilim insanları ve meslek uzmanlarınca uyarılmalarına rağmen alınması gereken hiçbir önlem almamış olmalarından ileri gelmektedir. Bu sebeplerle, sorumlu kamu görevlileri hakkında kendilerine defalarca uzmanlarca uyarı yapılmış olmasına rağmen önlem almayarak ve denetim görevlerini yerine getirmeyerek bu sonuca yarattıkları, bu hali ile olası kast ile insan öldürme, kasten öldürmenin ihmali davranışla işlenmesi ve neticesi sebebiyle ağırlaşmış yaralama suçlarını işledikleri bahsiyle depremin yıkıcı etki doğurduğu Adana, Adıyaman, Diyarbakır, Gaziantep, Hatay, Kilis, Malatya, Kahramanmaraş, Şanlıurfa, Osmaniye savcılıklarına ayrı ayrı olmak üzere suç duyurularında bulunulmuştur.

Uzun yıllar boyunca Türkiye'deki deprem riskine ilişkin bilim insanları ve meslek odaları tarafından uyarılar yapılmış, raporlar yayımlanmış ve çok sayıda çalışma ortaya konulmuştur. Jeoloji Mühendisleri Odası tarafından hazırlanan "Fay üzerinde yaşayan kentlerimiz" başlıklı raporlar serisinde 06.02.2023 günü yaşanan depremde zarar gören tüm illere ilişkin detaylı incelemeler il bazında hazırlanmış ve Cumhurbaşkanlığından başlayarak tüm ilgili kamu kurumlarına, kent milletvekillerine ve belediye başkanlıklarına gönderilmiştir. Şikayet dilekçelerimiz kapsamında dayanak gösterdiğimiz işbu rapordaki çalışma ve açıklamaların birçoğuna özet olarak yer verilmiştir. Yetkili ve sorumluları sürekli etkili tedbirler almaya çağıran bu olguların en çarpıcı özelliklerinden birisi de depremin gerçekleşme ihtimali olan bölgelerin isim isim ve depremin gerçekleşeceği büyüklüğün niceliksel olarak da gerçekleşen büyüklüğe çok yakın şekilde belirtilmiş olmalarıdır. Tüm bu çalışmalar göz önüne alındığında, depremin gerek büyüklüğünün gerekse de yıkıcı sonuçlarının sorumlular tarafından öngörüldüğü ancak tüm bilgi ve öngörülerine rağmen hiçbir önlem almadıkları açıkça ortaya çıkmaktadır.

Deprem, şiddeti ne olursa olsun, bugün ortaya çıkan yıkımın tek başına nedeni olarak kabul edilemez. Depremin sonucunu belirleyen, Türkiye gibi deprem riski altındaki ülkelerde alınan ya da alınmayan önlemlerdir. Depremin tüm öngörülebilirliğine rağmen mevzuatlar yeterli ölçüde güçlendirilmemiş, kentlerde yapılaşma sorunları çözülmemiş, bina denetimleri yapılmamıştır. Aksine şaibeli ihalelerle mevcut mevzuata dahi aykırı yapılaşmaya göz yumulmuş, denetimler yapılmamış, deprem sınavından geçip geçemeyeceğine bakılmaksızın ruhsatlar dağıtmaya devam edilmiştir. Bu hali ile ilgili uyarıların gözardı edilmesi nedeniyle ortaya çıkan bu ağır tablonun ihmal yahut taksir olarak nitelenebilmesi mümkün değildir.

Dilekçemiz kapsamında tüm yasal dayanaklarıyla beraber Cumhurbaşkanı, İçişleri Bakanı, Yardımcı ve Müsteşarları, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı, Yardımcısı ve Müsteşarları, Ulaştırma ve Altyapı Bakanı,

Bakan Yardımcı ve Müsteşarları, Sağlık Bakanı, Bakan Yardımcı ve müsteşarları, TBMM Bayındır, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Başkanı ve Başkanvekili, Karayolları Genel Müdürü, Devlet Planlama Teşkilatı, Afet ve Acil Durum Yönetimi (AFAD) Başkanı, Başkan Yardımcıları, AFAD Deprem ve Risk Azaltma Genel Müdürlüğü, AFAD Barınma ve Yapım İşleri Genel Müdürlüğü, AFAD Deprem ve Risk Azaltma Genel Müdürlüğü Deprem Dairesi Başkanlığı, AFAD Deprem ve Risk Azaltma Genel Müdürlüğü Risk Azaltma Planları Dairesi Başkanlığı, AFAD Deprem ve Risk Azaltma Genel Müdürlüğü Belirleme ve Önlem Dairesi Başkanlığı, AFAD Bölge İl Müdürlüğü, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü, İl Valisi, İl Altyapı ve Kentsel Dönüşüm Şube Müdürlüğü, İl Yapı Denetim Şube Müdürlüğü, İl Belediye Başkanı (atanmış ise kayyımlar), yapı ruhsatı veren tüm kurum yetkilileri ve imzacıları, İmar ve iskan ruhsatı veren tüm kurum yetkilileri ve imzacılar, Denetim yükümlülüğünü yerine getirmeyenler, yıkılan binaların fenni mesulleri, yıkılan binaların şantiye şefleri ve diğer teknik uygulama sorumluları, yapı denetiminde görev yapanlar, yıkılan binaların mimari, statik, var ise tadilat ve her türlü plan, proje, resim ve hesaplarının hazırlanmasında, uygulanmasında görev alan kişi ve kurumlar, yıkılan binaların müteahhitleri, soruşturma sırasında ortaya çıkacak diğer sorumlular hakkında her deprem bölgesi için ayrı ayrı olmak üzere suç duyurusunda bulunulmuş ve tüm sorumlular şüpheli olarak belirtilmiştir.

Belirtilen tüm şüphelilerin açıklanan gerekçelerle Olası Kast ile İnsan Öldürme (TCK 81, 21/2), Kasten Öldürmenin İhmali Davranışla İşlenmesi (TCK-83/1-2), Neticesi Sebebiyle Ağırlaşmış Yaralama (TCK-87/1-2-4) suçları kapsamında soruşturulmaları, haklarında belirtilen maddeler kapsamında cezalandırılmaları istemi ile kamu davası açılması, şüphelilerin kaçma ve delil karartma şüpheleri göz önüne alınarak tutuklama ve adli kontrol altına alınmaları tarafımızca talep edilmiştir.

Aynı zamanda dilekçemiz kapsamında yıkılan yapıların mimari/statik projesinin, yapıldığı dönem itibari ile yürürlükteki yasalara ve Afet Bölgelerinde Yapılacak Yapılar Hakkında Yönetmelik usullerine uyup

uymadığının, statik, betonarme ve mimari projenin, yapının en önemli taşıyıcı elemanları olan kolon ve kirişlerin donatılarının, kolon ve kiriş kesitlerinin, etriye aralıklarının yönetmelik kriterlerini sağlayıp sağlamadığının, işçilik ve malzeme hatası bulunup bulunmadığının tespiti amacıyla yıkılan binalardan enkaz kaldırılmadan önce gerekli incelemenin oluşturulacak bilirkişi heyeti ile ivedi şekilde yapılmasını, gerekli numunelerin alınmasını, kurum ve kuruluşlardan gerekli bilgi ve belgelerin teminini içerir delil tespiti talebinde bulunulmuştur.

Depremde zarar gören 11 il için görevli ve yetkili Başsavcılıklara ulaştırdığımız suç duyuruları ve sunduğumuz şikayet dilekçelerindeki taleplerimizin tamamı sürüncemede bırakılarak takipsizlikle sonuçlandırılmış ve hakkında etkin bir soruşturma yürütülerek tespit edilip yargılanması gereken kamu görevlileri cezasızlıkla ödüllendirilmiştir. Takipsizlik kararlarına karşı itirazlarımız yapılmıştır. Hukuki süreç takip edilmeye devam edilecektir.

A.2. İŞKENCE VE KÖTÜ MUAMELE SUÇLARINA İLİŞKİN ŞİKÂYETLERİMİZ

Hatay'ın Altınözü ilçesinde Ahmet Güreşçi'nin öldürülmesi ile sonuçlanan işkence vakasına ilişkin suç duyurumuzda tüm sorumlular tanıklar tarafından teşhis edilmiş olmasına rağmen hala dava açılmamış olması düşündürücüdür. Tüm işkence dosyalarında olduğu gibi bu dosyada da savcılık tarafından derhal gizlilik kararı verilmiş ve tüm itirazlarımıza karşın bu karar kaldırılmamıştır. Ayrıca Ahmet Güreşçi'nin işkence ile katledilmesi neticesinde bu haberi paylaşan pek çok kişiye yeni çıkarılan düzenleme ile belirtilen "Halka Yanıltıcı Bilgiyi Alenen Yayma" suçu isnat edilerek davalar açılmıştır. Derneğimizin takip ettiği bu davalardan birinde mahkeme Altınözü Cumhuriyet Başsavcılığına Ahmet Güreşçi soruşturma dosyasını sormuş ancak Altınözü Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından dosyaya gönderilen tek sayfalık müzekkere ile "ilgili soruşturmanın halen devam ettiği" bilgisi verilmiştir. Ahmet Güreşçi'nin ölümüne neden olan Jandarma

Karakolunda görevli askerler ise halen görevlerine devam etmektedir. Bu durum askerler hakkında idari bir soruşturma yürütülmediğini göstermektedir.

Çağdaş Hukukçular Derneği olarak Hatay'da nöbet sistemi ile kaldığımız süreçte tanık olduğumuz ya da bize ihbar edilmesi sonucunda öğrendiğimiz tüm hak ihlallerine ve özellikle kamu görevlileri tarafından işlenen işkence ve kötü muamele suçlarına ilişkin çok sayıda suç duyurusunda bulunduk. 22 Ocak 2024 tarihinde bu şikayetlerimizin akıbetini araştırdığımızda tüm suç duyurularının hala soruşturma aşamasında beklediğini ve evrak toplama işlemlerinin dahi tamamlanmadığını öğrendik.

A.3. IRKÇILIĞI VE GÖÇMEN DÜŞMANLIĞINI KÖRÜKLEYEREK HALKI KİN VE DÜŞMANLIĞA SÜRÜKLEYEN ÜMİT ÖZDAĞ VE TESPİT EDİLECEK DİĞER FAİLLER HAKKINDAKİ ŞİKÂyetİMİZ

6 Şubat 2023 tarihinde meydana gelen depremden sonra devlet bir çok deprem bölgesine günlerce ulaşmamış, depremzedeler birçok yerde ihtiyaçlarını karşılayabilmek amacıyla zincir marketlerden ihtiyaçlarını temin etmek zorunda kalmışlardır. Bu duruma ilişkin ilk görüntüler 6 Şubat 2023 tarihinde sosyal medyaya yansımıştır. Bu görüntülerin akabinde siyasi programını mültecilere karşı halkı kin ve düşmanlığa sürüklemek üzerine kuran Zafer Partisi Genel Başkanı Ümit Özdağ 6 Şubat saat 18.41'de sosyal medya aracılığıyla "Bölgeden alçakça yağma görüntü ve haberleri geliyor. Yağmacılara karşı asker ve polise vur emri verilmeli. Aksi takdirde ülke olarak önu alınamayacak başka olaylar ile karşı karşıya kalacağız. @RTErdogan" şeklinde bir paylaşımda bulunarak vur emri talep etmiştir. Dikkat çekmek gerekir ki vur emri talebinde mülteci-yurttaş ayrımı yapılmamaktadır. Toplumun geniş kesimlerinde bu talebe karşı büyük bir öfke ve tepki oluşmuştur. Bunun akabinde Ümit Özdağ bölgeye giderek, "Suriyeli yağmacı haberleri" ile "depremzedeler arasından Suriyeli mültecilere/göçmenlere öncelik tanındığı haberlerini" yaymaya başlamıştır. Ümit Özdağ'ın deprem

bölgesinden yaymaya çalıştığı haberlerin tamamı yalanlanmış olup, deprem bölgesindeki depremzede göçmenleri/mültecileri hedef gösteren başta Ümit Özdağ olmak üzere tüm şüpheliler hakkında derneğimiz tarafından suç duyurusunda bulunulmuştur. Savcılık Makamınca şikayetimiz önce sürüncemede bırakılmış, failer hakkında etkin bir soruşturma yürütülmemiş ve ardından da takipsizlik kararı verilerek yine cezasızlık politikası yürütülmüştür.

A.4. REFAKATSİZ DEPREMZEDE ÇOCUKLARIN TARİKATLARCA KAÇIRILDIĞINA DAİR DERNEĞİMİZE ULAŞTIRILAN İHBARA İLİŞKİN ŞİKÂYETİMİZ

Deprem sonrasındaki süreçte bir yurttaş derneğimize ulaşarak depremzede ve kimsesiz olabileceği düşünülen çocukların tarikatlarla ilişkili olabilecek bir kuruma teslim edildiği yönünde ciddi şüpheler içeren bir ihbarda bulunmuştur. Derneğimize ulaşan başvuru üzerine görüştüğümüz görgü tanığı; kendisinin İstanbul Beykoz'da ikamet ettiğini, 10.02.2023 günü sabah 07.00 sularında işe gitmek için evden çıktığını, çoğunluğu 0-4 yaş arası çocuklardan oluşan bir grup gördüğünü, grubun 20'den fazla çocuk ve 10 kişiye yakın yetiştikenden oluştuğunu, yetiştiklerden biri ile konuştuğunu ve bu kişinin kendisine depremzede olduklarını, çocukların kimsesiz olduğunu, bir dernek tarafından buraya getirildiklerini ve bir otobüs tarafından alınacaklarını söylediğini, kısa bir süre sonra BMW marka lüks araçların çocukları bindirip götürmeye başladığını gördüğünü, bu esnada otobüse bindiğini ancak şüphelenmesi sebebiyle çocuk şube polislerini ve mahalle muhtarını aradığını, muhtarın sonradan gün içerisinde kendisine Beykoz'daki siteye 30'dan fazla çocuk getirildiğini söylediğini, site çalışanı kişinin de diğer çocukların Tuzla'ya götürüleceğini söylediğini bildirmiştir. Görgü tanığı ve arkadaşı aynı gün savcılığa giderek detaylı ihbarda bulunmuştur. Akabinde çocuk şubeye ifade işlemi için yönlendirilen tanığın şubede ifadesi alınmamış, polislerce önce çocukların annelerinin yanında olduğu iddia edilmiş, tanık ve arkadaşı çocukların yanında az sayıda

yetişkinin bulunduğunu ve ebeveyn olmadıklarını düşündüklerini, araca bindirilenlerin sadece çocuklar olduğunu ifade ettiklerinde ise “*birkaçının annesi yok, araştırıyoruz*” şeklinde geçiştiren yaklaşımlarla karşılaştıklarını iletmişlerdir.

Derneğimiz tarafından konuya ilişkin olarak 13.02.2023 tarihinde web sitemiz ve sosyal medya hesaplarımız aracılığıyla basına ve kamuoyuna açıklama yapılmış ve 14.02.2023 tarihinde de sabah saatlerinde Beykoz Cumhuriyet Başsavcılığında suç duyurusunda bulunulmuş, dosya kapsamında yetkilendirilen savcı ile görüşme sağlanmıştır. Adliyede savcılık işlemlerini takip ettiğimiz sırada Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı yetkililerince tarafımıza ulaşılmıştır. Bakanlık birimlerinin konu ile ilgilendikleri, söz konusu adrese 13.02.2023 tarihinde gittikleri, toplamda 32 çocuğun ilgili ikamette bulunduğu, 2 çocuk hariç 30 çocuğun anneleri olmak üzere toplamda 7 annenin yanlarında olduğu, 2 çocuğun ailesinin depremde yaralandıkları için bir ilimizde tedavi gördüklerinin tespit edildiği ancak çocukları ve anne olduğu iddia edilen şahısları getiren kişinin/kişilerin veya bir kurum söz konusuysa kurumun kim olduğu/oldukları konusunda kendilerinin de bilgisi bulunmadığını ve kefil olamayacakları belirtilmiştir. Tarafımızca, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı tarafından deprem bölgesindeki tüm kayıp çocukların akıbetinin araştırılması ve ailesi henüz tespit edilemeyen refakatsiz çocukların gerekli desteği almalarının sağlanması gerektiği vurgulanmış ve kamunun gözetimi ve koruması altında olması gereken çocukların hiçbir tarikata/derneğe/vakfa teslim edilemeyeceği, sürecin takipçisi olduğumuz Bakanlığa bildirilmiştir.

Netice itibariyle; İstanbul Anadolu Adliyesi Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından dosyaya ilişkin etkin bir soruşturma yürütülmemiş ve takipsizlik kararı verilmiştir. Bahsi geçen çocukların ve anneleri olduğu iddia edilen şahısların kim tarafından Beykoz’a transferinin sağlandığı, mevcut durumda ikamet ettikleri villaların hangi şahsa veya hangi kuruma ait olduğu aydınlatılmamıştır. Suç şüphesini açıkça gösteren bu ihbara ilişkin olarak; somut gerçekliğin derhal kamuoyuna açıklanması, çocuklar kaçırıldı ise

derhal faillerin tespit edilip yargılanması ve depremzede çocukların akıbetine ilişkin şeffaf biçimde bilgilendirmeler yapılması gerekirken takipsizlik kararı verilmesi kabul edilemez niteliktedir.

A.5. AFET SUÇLARININ TESPİTİNE İLİŞKİN FAALİYETLERİMİZ

Afet bölgesinde gıda ürünlerinin satışı ve ulaşım hizmetleri başta olmak üzere temel ihtiyaçlara erişmeye çalışanlardan fahiş fiyat talep eden kurum ve işletmeleri, afet bölgesinde ya da dışında battaniye, katalitik ısıtıcı, bebek maması, ekmek ve sair ürünlerin satışında ani fahiş fiyat artışları uygulayan işletmeleri, çevre illerdeki konaklama ücretlerini ani artıran otelleri, acil poliklinik girişlerinde ücret talep eden özel hastaneler, klinikler ve benzeri rant, kâr odaklı ihlallerde bulunan tacirlerin ve ticari işletmelerin tespiti, takibi ve cezalandırılmaları adına gerekli kaynak taramaları ve araştırmalar yapılmış, bu husus görünür hale getirilmiş, depremzedelerin müşkül durumlarını fırsat bilerek fahiş fiyat artışları yapması nedeniyle zarara uğrayan ve bu kurumlara dair suç duyurusunda bulunmak isteyen yurttaşların derneğimize ulaşabileceği bildirilmiştir.

A.6. ENKAZ MOLOZLARININ USULSÜZCE KALDIRILMASI, TAŞINMASI VE DEPOLANMASI, ZEYTİNLİK ALANLARA VE YAŞAM ALANLARINA DÖKÜLMESİ HAKKINDAKİ ŞİKAYETİMİZ

Bilindiği gibi inşaat atıkları sıradan çöpler değildir. Deprem sonucu oluşan inşaat ve yıkım atığı; içerisindeki asbestli malzemeler, çeşitli tehlikeli atıklar ve kontamine olmuş evsel atıklar, insan ve evcil hayvan cesetleri olduğu düşünüldüğünde deprem sonucu ortaya çıkan molozların kirletici ve zehirleyici özelliği çok fazladır.

Deprem bölgelerinde depremzede halk, binaların yıkılması veya enkaz kaldırma, taşıma ve stoklama işlemleri sırasında ortaya çıkan yoğun asbest ve kimyasal tozların yayılması tehlikesi ile karşı karşıya kalmıştır. Asbest, ısıya, aşınmaya, kimyasal maddelere oldukça dayanıklı, yapısal özellikleri açısından esnek, lifsi yapıda bir mineraldir. Solunması sağlığa zararlıdır, kanserojen bir maddedir. Asbest lifleri akciğerlerde uzun süre kalabilir ve mezotelyoma (akciğer zarı kanseri), asbestoz (akciğerlerde asbest birikimi) gibi hastalıklara sebep olur. Bu hastalıklar tedavisi olmayan öldürücü hastalıklardır. Dünya Sağlık Örgütü “Kanserojen Maddeler” listesinde asbesti Grup IA kanserojen olarak tanımlanmıştır. Aynı şekilde, temel yapı malzemesi olan kumda ve yine yapı malzemelerinden kuvars ve granitte büyük oranda bulunan silis tozu da binaların yıkılması ile ortaya çıkan ve solunum yoluyla vücuda girip "silikozis" denilen akciğer rahatsızlığına neden olabilen bir maddedir. Dolayısıyla, depremle yıkılan binalarla ortaya çıkan bu atıkların geçici/kalıcı olarak depolandığı alanın yer seçimi de zemin özellikleri de çok önemlidir.

Çok sayıda yasal mevzuat ile de inşaat ve yıkıntı atıklarının ve tehlike maddelerin toplanması, taşınması ve depolanmasının usulü düzenlenmiş olmasına rağmen deprem bölgesinde, enkaz kaldırma, hasarlı binaların yıkımı, molozların depolanması ve bertarafı işlemlerinde, mevzuat ile mülki amirlere yüklenen görev ve sorumlulukların hiç birine uyulmamış, vali, kaymakam ve belediye başkanları bu görevlerinin hiç birini yerine getirmemiştir ve hala getirmemektedir.

Enkaz atıkları ve molozların, insanların yaşam alanlarının, geçici barınma alanlarının, verimli tarlaların ve zeytin ağaçlarının üzerine boşaltılması hakkında da derneğimizce Ali Fuat Atik - Koordinatör Hatay Valiliği, Lütfü Savaş - Hatay Belediye Başkanı, Murat Kurum - Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı, Mehmet Emin Birpınar - Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakan Yardımcısı, Fatma Varank - Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakan Yardımcısı, Mücahit Demirtaş - Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakan Yardımcısı, Hakan Suver - Çevre, Şehircilik ve İklim

Değişikliği Bakan Yardımcısı, Vedat Bilgin - Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı, Muhittin Bilge - Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürü, Murat Kütük - Samandağ Kaymakamı, Refik Eryılmaz - Samandağ Belediye Başkanı ve tespit edilecek diğer şüpheliler hakkında suç duyurusunda bulunulmuştur.

B-) TAKİP ETTİĞİMİZ DAVALAR

Derneğimiz tarafından takip edilen dosya detaylarına geçmeden önce belirtmek gerekir ki açılan davaların hiçbirinde sorumlu olan kamu görevlileri sanık sıfatıyla yer almamaktadır. Kamu görevlileri hakkındaki soruşturmalar ya KYOK kararı ile sonlandırılmış ya da faili meçhul büroya gönderilmiştir. Depremden etkilenen 11 ilde Başsavcılıklara sunulan şikâyet dilekçelerimiz neticesinde başlatılan soruşturmaların hiçbirinde tek bir kamu görevlisi dahi yargılanmamaktadır. Soruşturmalar olası kast olarak yürütülmüş ancak açılan davalarda iddianameler bilinçli taksir üzerinden düzenlenmiştir. Mahkemelerinde bilinçli taksirden ceza vermesi halinde yaşanan yıkımın sorumlularının düşük cezalar alacağı aşikârdır.

Soruşturma aşamasında alınan raporlar ise ne yazık ki çelişkilidir. Davası açılan dosyalarda mahkemelerin bir kısmı 3. numune üzerinden yeniden rapor almayı kabul etmiş ancak bir kısmı soruşturma aşamasında alınan raporlarla yetinmiştir. Soruşturma aşamasında savcılıklar tarafından alınan numunelerin hangi koşullarda ve bilimsel metotlara uygun olarak alınıp alınmadığına dair herhangi bir veri yoktur. Soruşturmanın etkin ve yetersiz yürütülmesi, alınan raporların yetersizliğinden kaynaklı çelişkiler sorumlular lehine şüphe yaratmaktadır. Bu durum sorumluların cezalandırılmasını engelleyecek niteliktedir.

B.1. ADANA

B.1.1. ALPARGÜN APARTMANI DAVASI

11 binanın yıkıldığı Adana'da arama kurtarma faaliyetleri gönüllülerin yardımı ile başlamıştır. Vatandaşlar kayıplarını aramak için kovalarla enkazı temizlemeye çalışmıştır. Enkazı bir kum yığını halinde olan Alpargün Apartmanı'ndan arama kurtarma faaliyetleri sonucunda canlı olarak kimse çıkarılamamıştır. Edindiğimiz ilk izlenimde ise binada sağlam kalan herhangi bir taşıyıcı unsurun olmadığı, bu sebeplede yaşam boşluğunun olmayışıdır. Adana'da en çok can kaybının olduğu yer Alpargün Apartmanıdır. Deprem anında 97 kişinin olduğu binada 96 kişi hayatını kaybetmiştir. Soruşturma aşamasından itibaren takip ettiğimiz dosyada, soruşturma olası kast ile insan öldürme suçundan yürütülmüştür. Alfa Yapı Denetim firmasından alınan ilk rapora göre binada kullanılan demir ve beton yapının yapıldığı dönemde yürürlükte olan 1975 deprem yönetmeliğine aykırı olduğu yönünde tespitite bulunulmuştur. Binanın müteahhiti, mühendisi, teknik uygulama sorumlusu ve fenni mesulü olarak yer alan Hasan Alpargün tutuklu olarak yargılanmaktadır.

İlk duruşması 09.10.2023 tarihinde görülen dosyada İstanbul Teknik Üniversitesi'nden alınan rapora göre ise binada kullanılan beton deprem yönetmeliğine uygundur. ÇHD'nin katılma talebi reddedilmiştir. Babasını kaybetmiş bir müştekinin ÇHD'ye başvurusu üzerine dosyaya dâhil olduk. Sanıktan olası kast ile insan öldürme suçundan ek savunma talep edilmiştir. Dosyada bulunan son şahit numune önceden rapor hazırlamış akademisyenin içinde olmadığı yeni bir heyetten rapor aldırılmak üzere İstanbul Teknik Üniversitesi'ne gönderilmiştir. Adana 12. Ağır Ceza Mahkemesi'nde görülen dosyanın sonraki duruşması 08.02.2024 saat 10:00 tarihine ertelenmiştir.

B.1.2. TUTAR YAPI SİTESİ DAVASI

4 Bloktan oluşan Tutar Yapı Sitesi'nin sadece C bloku yıkılmıştır. C blok altında olan dükkânlardan birinde dükkân ile 1. kat birleştirilmiştir. Basit tadilat izni talebi reddedilen dükkân sahipleri buna rağmen binada esaslı değişiklik yapmış, binanın statik ve mimari projesine aykırı değişiklik yapmıştır. Değişikliği yapanlar müteahhidlik şirketi olan baba-oğul olup, ifadeleri alınmadan haklarında KYOK kararı verilmiştir. İlk celsesine katılıp savunma yaptığımız dosyada şu aşamada vekâletname ile takip etmiyoruz. Dosyada binanın müteahhidi vefat etmiştir. Dosyada yer alan tek sanık binanın TUS'u olarak çalışan inşaat mühendisi Cüneyt Akkaya şu an kaçak durumdadır. Dosyada başka sanık bulunmamaktadır. Soruşturma aşaması olası kastla yürütülmüştür ancak iddianame bilinçli taksir ile ölüme veya yaralanmaya neden olma suçundan hazırlanmıştır. Sanık Cüneyt Akkaya kırmızı bültenle aranmaktadır.

Alpargün dosyasında olduğu gibi bu dosyadaki Alfa yapı Denetim firmasından alınan ilk rapora göre yapı yönetmeliğe aykırı yapılmıştır. Ancak sonrasında alınan İTÜ raporuna göre beton dayanım testi günümüz deprem yönetmeliğine uygundur sonucu gelmiştir. Dosya içinde yer alan diğer raporlarla İTÜ raporu arasında yoğun bir çelişki mevcuttur. Son şahit numune Karadeniz Teknik Üniversitesi'ne gönderilmiştir. Son raporun gelişi akabinde esaslı değişiklik yapan kişilerin dosyaya dahil edilip edilmeyeceği hakkında karar verilecektir. Her iki dosyada da hiçbir kamu görevlisi yargılanmamaktadır. Adana 7. Ağır Ceza Mahkemesi'nde görülen dosyanın sonraki duruşma günü 23/02/2024 saat 09:30'dur.

B.2. ISLAHIYE

B.2.1. GÖZDE APARTMANI DAVASI

6 Şubat depremlerinden en çok etkilenen ilçelerden birisi de Gaziantep'in Islahiye ilçesidir. Derneğimizce yapılan ziyaret ve gözlemler ile daha önce

“Islahiye- Nurdağı Raporu” yayınlanmış, her iki ilçedeki durum detaylarıyla açıklanmıştır.

Yapılan ziyaret esnasında kardeşini ve kardeşinin çocuklarını Islahiye ilçesinde bulunan Gözde Apartmanında kaybeden bir depremzedenin derneğimize başvurması üzerine Gözde Apartmanı davası Islahiye Ağır Ceza Mahkemesinde takip edilmeye başlanmıştır. Gözde apartmanında 25 kişi hayatını kaybetmesine ilişkin soruşturma Islahiye Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından yürütülmüş, soruşturma esnasında Karadeniz Teknik Üniversitesinden alınan bilirkişi raporuna göre iddianame düzenlenmiştir. İddianamede suçlama “bilinçli taksirle birden fazla insan öldürme” şeklinde belirtilmiştir. 5 sanığın yargılandığı davada binanın yapımında sorumlu olan müteahhit ve proje sorumlusu mimar tutuklu olarak yargılanmaktayken 15 Aralık 2023 tarihinde görülen 3. Duruşmada tutuklu bulunan sanıkların tahliye edilmesine karar verilmiştir. Alınan ifadelerde söz konusu binanın dereden alınan kumlarla yapıldığı, ayrıca zemin etüdü raporunun binanın temeli atıldıktan sonra göstermelik bir şekilde aldırıldığı tutuksuz bir sanığın beyanları ile ortaya çıkmıştır. Dosyada yer alan müştekilerden bazıları binadan sağ çıkan bir kişinin depremden sonra ezildiğini ve bunu gördüklerini beyan etmiştir. Bilirkişi raporundaki eksiklikler aşamalarda belirtilmiş, buna rağmen mahkeme yeniden bilirkişi raporu alınmasına ilişkin tüm talepleri reddetmiştir.

Yine duruşmalarda kamu görevlileri hakkında yürütülen ve Gözde Apartmanı soruşturmasından tefrik edilen 2023/1692 sayılı soruşturmanın akıbetinin sorulması ve sanıklardan olası kasttan cezalandırılma ihtimallerine binaen ek savunma alınması talep edilmiştir. Bu taleplerden olası kastla ek savunma alınmasına ilişkin talep gerekçesiz bir şekilde reddedilmiştir. 3. ve son duruşmada ise ayrıntılı bir şekilde hazırlanan kovuşturmanın genişletilmesi talepli dilekçe mahkemece yine gerekçesiz bir şekilde reddedilmiş ve tutuklu sanıkların tahliye edilmesine karar verilmiştir.

Görüleceği üzere davanın en başından itibaren; mahkeme heyeti maddi gerçeği ortaya çıkarmak için herhangi bir çaba içerisine girmemiştir. Dosyada ortaya çıkan pek çok iddia araştırılmamış ve araştırılması için yapılan talepler reddedilmiştir. Bu bakımdan deprem soruşturmalarında yapılan eksik incelemelerin ve hukuka aykırılıkların kovuşturma aşamalarında da devam ettiği görülmektedir.

Mahkeme aşamasında müşteki beyanları ile ortaya çıkan “Belediyenin binayı denetlemediği, depremden sonra binadan çıkan bir kişinin kepçeyle ezilmesi, binanın yanına yapılan binanın temeli kazılırken gözde apartmanına zarar vermesi” gibi pek çok husus mahkeme tarafından araştırılmamıştır.

Özetle; Islahiye Ağır Ceza Mahkemesinin davadaki tutumu son derece hukuka aykırı bir noktada bulunmaktadır. Mahkeme; usuli işlemleri yerine getirmekle yetinerek tutuklu sanıkları tahliye etmiştir. Gözde Apartmanı davasının bir sonraki duruşması 21 Şubat 2024 tarihinde görülecektir. Duruşmaya katılım kamu görevlilerin dosyaya dahil edilmesi ve dosyada bulunan sanıkların etkin bir şekilde cezalandırılması için önem arz etmektedir.

B.3. KAHRAMANMARAŞ

B.3.1. HACI ÖMER APARTMANI DAVASI

Kahramanmaraş'ın Onikişubat ilçesinde bulunan Hacı Ömer Apartmanı 6 Şubat tarihinde saat 04.17'de gerçekleşen birinci depremde yıkılmış ve en az 140 kişi hayatını kaybetmiştir. Bina'nın soruşturması Kahramanmaraş Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından yürütülmüştür. Ancak soruşturmanın en başından bu yana pek çok hukuka aykırılık yaşanmıştır. Soruşturma en başında bilinçli taksirle yürütülmüştür. Sonrasında ise dosyaya gelen evraklarda binanın yapılmasında sorumlu olan kooperatif başkanının Ebrar sitelerinin müteahhidi olan Tevfik Tepebaşı olduğu ortaya çıkmıştır. Binada

yakınlarını kaybeden müvekkillerimizin ve binada yakınları oturan diğer kişilerin anlatımlarına göre söz konusu binanın müteahhitliğini Atilla Öz isimli müteahhit yapmıştır. Ancak bugüne kadar soruşturma kapsamında bu kişi şüpheli sıfatıyla soruşturma dosyasına eklenmemiş ve dolayısıyla ifadesi alınmamıştır.

Müteahhit Tefik Tepebaşı'nın ifadesi ise müvekkillerimizin savcılık makamına yaptığı başvurular ve bizim başvurularımızla ancak Temmuz ayında alınabilmiştir. Alınan ifadeler neticesinde Tefik Tepebaşı, Hacı Ömer Apartmanı soruşturması kapsamında tutuklanmıştır. Aralık ayının sonunda dosyaya gelen bilirkişi raporu bilimsel olmayan gerekçelerle binanın yıkımında sorumlu olmadığını ve tek sorumlunun "deprem" olduğunu belirtmiştir. Söz konusu rapor neticesinde Tefik Tepebaşı 5 Ocak 2024 tarihinde tahliye edilmiştir. Hacı Ömer Apartmanı soruşturmasında şu an tutuklu tek bir kişi bile bulunmamaktadır. Maddi gerçeklere aykırı bir şekilde hazırlanan bilirkişi raporunun savcılık makamlarınca kabul edilmesi ve Ebrar Sitelerinin müteahhidi olan şüphelinin dosyamız kapsamında tahliye edilmesi kabul edilemez bir durumdur. Hacı Ömer Apartmanının soruşturma aşaması halen tamamlanmamıştır. Hukuka aykırı bir soruşturma süreci ile devam eden soruşturmanın kovuşturma aşaması da sonuna kadar derneğimiz tarafından takip edilecektir.

B.4. HATAY

B.4.1. ILGİM APARTMANI DAVASI

Odabaşı Mahallesi, Kurşunlu Sokak No:4'te yer alan Ilgım apartmanında yaşayan Lale Portakaldalı, Selim Sercan Portakaldalı ile küçük kızları Asel ve ArvenPortakaldalı'nın vefat etmesi üzerine Üyelerimizden Duygu İnegöllü ÇHD'ye başvurmuştur. Bina 7 katlı bir bina olup farklı uyruklardan kişilerin yaşıyor olması sebebiyle kaç kişinin vefat ettiği tam olarak bilinmemektedir. Yakınlarını kaybedenlerin yaptıkları suç duyuruları bina adına

re'senbaşlatılan Hatay Cumhuriyet Savcılığının 2022/5727 no.lu soruşturma dosyasına birleştirilmektedir. Dosyada şüpheli olarak müteahhit Salih Zorsu ve Yapı denetim firması sorumlusu Edip Talipoğlu yer almaktadır. Başlangıçta yakalama kararı verilmemesi üzerine sunulan talep dilekçeleri, görüşmeler ve binada yaşamını yitirenlerin bir kısım yakını tarafından sosyal medya çağruları yapılmıştır. Bunların sonucunda şüphelilerin yakalanmasına karar verilmiştir. Yakalama işlemi ancak Mart 2023'de gerçekleşebilmiştir. Dosya kapsamında hiçbir kamu görevlisinin ifadesi alınmamıştır. Defalarca kamu görevlilerinin de sorumluluğuna atıf yapılmasına rağmen bu kişiler hakkında işlem yürütülmemektedir.

Ocak 2024'te dosyaya sunulan Karadeniz Teknik Üniversitesi raporu sonucunda şüpheli 2 kişi de serbest bırakılmıştır. Bilirkişilerin hazırladığı eksik rapor nedeniyle haklarında suç duyurusunda bulunulmuş, rapora ve tahliye kararlarına itiraz edilmiştir Dosya hala soruşturma aşamasında olup son itirazlara yönelik bir gelişme olmamıştır. Yapılan suç duyurusu ve itirazların basına yansımaları üzerine binada yaşamını yitiren Güneç Ailesinin yakınları (Didem, Onur ve kızları Aylin), Aşkın Çapar'ın oğlu, Ceren Avlar'ın Eşi de vekaletname vererek ÇHD aracılığı ile sürecin takip edilmesini istediklerini belirtmiştir.

III-) SONUÇ

6 Şubat depremlerinin üzerinden bir yıl geçti ve afet bölgesinde hiçbir sorun somut çözümlere ulaştırılmadığı gibi sorumlular henüz halka hesap vermedi. Depremzedelerin afet sonrasındaki haklarına ve hukuki başvuru mekanizmalarına erişimlerine ilişkin deprem bölgesinde birçok bilgilendirme toplantısı düzenledik, broşürler hazırladık, raporlar yazdık, ancak ilk günden beri gasp edilen haklar, çözülemeyen problemler ve bu rapor kapsamında değinmekle tükenmeyecek pek çok ihtiyaç var. Geçen bir yılda asla etkin biçimde sürdürülmeyen arama kurtarma çalışmalarının bitmesi ve enkazın bin türlü riske rağmen kaldırılmış olması hiçbir koşulda deprem bölgesinde yaşayan insanların hayatını normalleştiremez. Afetten etkilenenlerin ilk günden beri söylediği gibi deprem bölgesinde “devlet” de yok “yerel yönetimler” de yok, yalnızca dayanışma var ancak yaşadıkları sorunlar demokratik kitle örgütlerinin ve dayanışma ağlarının dışarıdan mücadelesiyle baş edilebilecek boyutlarda değil. Deprem bölgesinin bildiğimiz anlamda bir normaliyeti yok artık. Depremzedeler her geçen gün kısıtlı imkânlarla temel ihtiyaçlarını karşılamaya, yoksulluk ve ekonomik kriz karşısında hayatta kalabilmeye, hava koşullarının yarattığı sorunlarla boğuşmaya, “rezerv alan” dayatmasıyla gelen mülksüzleştirme politikalarına direnmeye ve bir yandan da umut yeşerten, gitmedik buradayız diyen isyanlarıyla yaşamlarını mücadeleyle sürdürmeye çalışıyorlar.

Çağdaş Hukukçular Derneği olarak depremin gerçekleştiği günden bugüne dek ve deprem bölgesindeki her faaliyetimizde vurguladığımız gibi yaşanan tarifsiz acıyı ve öfkeyi paylaştığımızı, fiilen ve hukuki olarak dayanışmaya devam edeceğimizi, deprem bölgesinde işlenen suçlara ve yaşanan hak ihlallerine karşı tüm sorumlular halka hesap verene dek mücadelemizi sürdüreceğimizi kaybettiğimiz canların anısına saygıyla bildiririz.

ÇAĞDAŞ HUKUKÇULAR DERNEĞİ